

การศึกษาระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

บุญมา นาคะวะรังค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2549

ISBN 974-502-781-2

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ บุญมา นาคะวะรังค์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(ดร.สมุพร ชานาญ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ ขาวหา)

..... กรรมการ
(ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ดร.สมุพร ชานาญ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ ขาวหา)

..... กรรมการ
(ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

..... กรรมการ
(ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ชลี มาพุทธ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 14 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีโดยได้รับความกรุณาจากคณะกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ทุกท่าน ได้แก่ ดร.สมุทพร ชำนาญ ซึ่งให้ความกรุณาเป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ ชาวหา และ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทุกท่านได้ให้ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการศึกษาที่มีคุณค่า ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังช่วยแก้ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น ให้หมดไป ตลอดจนการให้กำลังใจในการในการศึกษาค้นคว้า อีกทั้ง ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ชดี มาพุทท์ ที่ได้กรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีคุณค่ายิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ดังรายนามที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ เขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของ เครื่องมือเพื่อการวิจัย ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ ชายฝั่งทะเลตะวันออก ที่อำนวยความสะดวก และให้ความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัย รวมทั้งข้าราชการครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ที่ให้ความร่วมมือใน การตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา แต่ ผู้มีพระคุณ ได้แก่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นพื้นฐาน ให้ผู้วิจัยได้ทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ

บุญมา นาคะวะรังค์

46925345: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/ นักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม/ เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

บุญมา นาคะวะรังค์: การศึกษากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

A STUDY ON PERFORMANCE PROCESS OF STUDENT ASSISTANCE SYSTEM FOR THE STUDENTS WITH SOCIAL PROBLEMS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATIONAL COMMISSION IN EASTERN SEABOARD DEVELOPMENT AREA. อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: สมุทรา ชำนาญ, กศ.ด., วชิระ ชาวหา, กศ.ด., สมโภชน์ อเนกสุข, กศ.ด. 135 หน้า. ปี พ.ศ. 2549. ISBN 974 – 502 – 781 – 2

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามการรับรู้ของครูผู้รับผิดชอบงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำนวน 263 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t – test)

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก สภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียนทั้งก่อนและหลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ที่ระดับน้อย และมีสภาพปัญหาหลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนลดลงกว่าก่อนเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลกระทบของปัญหาทางสังคมของนักเรียน ทั้งก่อนและหลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ที่ระดับน้อย และมีผลกระทบหลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนลดลงกว่าก่อนเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

46925345: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION: M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: STUDENT ASSISTANCE SYSTEM/ STUDENT' S SOCIAL PROBLEMS/ EASTERN SEABOARD.

BOONMA NAKAWARANG: A STUDY ON PERFORMANCE PROCESS OF STUDENT ASSISTANCE SYSTEM FOR THE STUDENTS WITH SOCIAL PROBLEMS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATIONAL COMMISSION IN EASTERN SEABOARD DEVENLOPMENT AREA. THESIS ADVISORS: SAMUTR CHAMNAN, Ed.D., VACHIRA HAOHA, Ed.D., AND SOMPOCH ANEGASUKHA, Ed.D. 135 P. 2006. ISBN 974 – 502 – 781 – 2

The purpose of the study was to examine the performance process of student Assistant System for the students with social problems in the schools under the Office of the Basic Educational Commission in Eastern Seaboard according to the perception of the teachers. The sample of the study consisted of 263 teachers who worked with students in the schools under the Office of the Basic Educational Commission in Eastern Seaboard. The instrument used to collect the data was a set of five rating scale, questionnaires. The statistics used for analyzing the data were mean, standard deviation, and t-test.

The findings of the study revealed that the performance process of student assistant system for the students with social problems in the schools under the Office of the Basic Educational Commission in Eastern Seaboard in general was found of being at a high level. The conditions of the students' social problems before and after entering the student assistant system were found of being at a low level and the problems after entering the student assistant system decreased with the statistical significance of .05.

The social effect of the students' problems before and after entering the student assistant system as a whole was found of being at a low level and the social effect of the students' problems after entering the student assistant system decreased with the statistical significance of .05.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
คำถามการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
กรอบความคิดในการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
ปัจจัยที่มีผลต่อสภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน	15
พัฒนาการของมนุษย์	15
จิตวิทยาพัฒนาการของเด็กวัยเรียน.....	18
ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อสภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมและการแสดงออกของนักเรียน	30
แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคม.....	31
แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต.....	38
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
งานวิจัยภายในประเทศ.....	61
งานวิจัยต่างประเทศ.....	65

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	69
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
วิเคราะห์สภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน	77
วิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มีต่อการปรับตัว และการดำเนิน	
ชีวิตของนักเรียน.....	82
วิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา	
ทางสังคม.....	86
วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน.....	89
วิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มีต่อการปรับตัวและการ	
ดำเนินชีวิตของนักเรียน	90
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
สรุปผลการวิจัย	92
อภิปรายผล	93
ข้อเสนอแนะ	103
บรรณานุกรม.....	105

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	112
ภาคผนวก ก	113
ภาคผนวก ข	116
ภาคผนวก ค.....	131
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	135

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามรายเขตพื้นที่การศึกษา.....	69
2	แสดงระดับสภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ก่อนเข้าสู่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	78
3.	แสดงระดับสภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก หลังเข้าสู่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	80
4	แสดงระดับผลกระทบของปัญหาที่มีต่อการปรับตัวและการดำเนินชีวิตของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ก่อนเข้าสู่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	82
5.	แสดงระดับผลกระทบของปัญหาที่มีต่อการปรับตัวและการดำเนินชีวิตของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก หลังเข้าสู่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	84
6.	แสดงกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก.....	86
7	แสดงการเปรียบเทียบระดับปัญหาทางสังคมของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ก่อนและหลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	90
8	แสดงการเปรียบเทียบระดับผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มีต่อการปรับตัว ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ก่อนและหลังเข้าสู่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
9	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับ กระบวนการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม 131
10	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียนก่อน และหลังการเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 133
11	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับ ผลกระทบของปัญหาทางสังคมของนักเรียนก่อน และหลังการเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 134

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบความคิดในการวิจัย.....	10
2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	46
3 แสดงการจำแนกกลุ่มนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน.....	58